

~ МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ~

УДК 658:005.5

DOI:10.32680/2409-9260-2022-5-6-294-295-64-72

СУТНІСТЬ ТА ВІДМІННОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Бабіцький Р. В., аспірант кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: roman@babitskyi.com
ORCID ID: 0000-0003-0201-6500

Анотація. У статті розглянуто сутність поняття організаційно-економічний механізм та його відмінності від інших інструментів управління діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності. Предмет дослідження – сучасні теоретичні та методологічні проблеми сутнісного виокремлення механізмів управління, зокрема організаційно-економічного механізму. Метою статті є дослідження існуючих підходів до визначення організаційно-економічного механізму, їх узагальнення та встановлення відмінностей організаційно-економічного механізму від інших видів механізмів управління.

Основні методи, які були використані під час проведення дослідження: загальнофілософський (для викладення власних думок); структурно-логічний (при побудові логіки та структури роботи); порівняльний (у процесі аналізу поглядів різних вчених щодо сутності поняття «організаційно-економічний механізм»); метод декомпозиції та синтезу (для вивчення предмету та взаємозв'язку його складових частин). Досліджено розбіжності у розумінні сутності механізмів в економіці, зокрема економічних, організаційних та організаційно-економічних механізмів. Розглянуто сутнісне наповнення кожного з видів механізмів та сформульовано відмінності між ними. Наголошено, що у визначеннях економічного механізму повинен бути наголос на врахування економічних інтересів і потреб суб'єкту та об'єктів управління, а при визначенні сутності організаційного механізму слід приділяти увагу структуризації форм та методів впливу суб'єкта на об'єкт управління. Запропоноване авторське визначення організаційно-економічного механізму управління, яке дозволяє врахувати відмінності кожної зі складових (організаційної та економічної) та наголосити на їх сумісності. Результатом дослідження сутності та відмінності організаційно-економічних механізмів є можливість їх чіткого виокремлення від інших інструментів управління підприємницькою діяльністю, що дозволяє більш якісно їх використовувати у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: механізм управління, організаційний механізм, економічний механізм, організаційно-економічний механізм.

THE ESSENCE AND DIFFERENCES OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF ENTERPRISE MANAGEMENT

Babitsky Roman., Postgraduate Student, Department of Business Economics and Business Organization, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: roman@babitskyi.com
ORCID ID: 0000-0003-0201-6500

Abstract. The article considers the essence of the concept of organizational and economic mechanism and its differences from other tools for managing the activities of business entities. The subject of research - modern theoretical and methodological problems of the essential separation of management mechanisms, in particular organizational and economic.

The aim of the article is to study the existing approaches to the definition of organizational and economic mechanism, their generalization and to establish differences from other types of management mechanisms. The main methods that were used during the study: general philosophical (to present their own opinions); structural and logical (when building the logic and structure of work); comparative (in the process of considering different views of scientists and scholars on the essence of the concept of "organizational and economic mechanism"); method of decomposition and synthesis (to study the subject and the relationship of its components). Differences in the understanding of the essence of mechanisms in the economy, in particular economic, organizational and organizational-economic mechanisms, have been studied. The essential content of each of the types of mechanisms is considered and the differences between them are formulated. It is emphasized that the definitions of the economic mechanism should emphasize the economic interests and needs of objects and the subject of management, and in determining the essence of the organizational mechanism should pay attention to structuring the forms and methods of influence of the subject on the object of management. The author's definition of the organizational and economic mechanism of management is offered, which allows to take into account the differences of each of the components (organizational and economic) and emphasize their compatibility. The result of the study of the nature and differences of organizational and economic mechanisms is the possibility of their clear separation from other tools of business management, which allows for better use in the practical activities of economic entities.

Keywords: management mechanism, organizational mechanism, economic mechanism, organizational and economic mechanism.

JEL Classification: M 210, L230.

Постановка проблеми. В економічній науці з метою опису певних явищ та дій часто використовується термінологія з інших наук, зокрема фізики, математики, біології тощо. Наприклад, програмування, диференційований продукт, життєвий та інші цикли, безпека, мультиплікатор, гранична корисність, індекс, фактор, модель, сегмент, навколишнє середовище, інструмент, механізм, технологія управління та багато інших. Це пов'язано з тим, що економічна наука є значно молодшою від багатьох інших наук, тому й вимушена була створюватись і розвиватись вже з врахуванням того понятійного апарату, який був сформований на той час.

Також використання великої кількості «чужинних» термінів в економіці обумовлюється й тим, що закони економіки є частиною соціальних законів, а суспільство функціонує в сформованих фізичних умовах. Саме тому більшість економічних процесів можна описати із використанням або загальнонаукової термінології або навіть термінології окремих галузей науки. Однак економісти, використовуючи запозичену термінологію, іноді не чітко розуміють її первинне значення або поширюють її на ті економічні явища та процеси, до яких ця запозичена термінологія не може бути коректно застосована. Отже виникає протиріччя між понятійним апаратом, який використовують в наукових працях та сутнісним наповненням тих явищ та процесів, які позначаються за допомогою запозичених термінів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних та закордонних вчених у своїх працях приділяли увагу визначенню сутності організаційно-економічного механізму. Серед них можна виділити наступних: О.С. Літвінов [1], Я. М. Хайло [2], Ю. В. Ушкаренко, А. В. Чмут, К. М. Синякова [7] та ін.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зазначені та інші науковці приділили достатньо уваги розгляду сутності організаційно-економічного механізму, однак досі залишається невирішеною проблема систематизації підходів до визначення поняття та сутнісних ознак організаційно-економічного механізму як управлінського інструменту у підприємницькій діяльності.

Мета дослідження. Метою статті є здійснення критичного аналізу існуючих підходів щодо визначення сутності та ознак поняття організаційно-економічного механізму, структурування підходів за певними ознаками та обґрунтування авторського бачення щодо визначення організаційно-економічного механізму.

Основний матеріал. Процес управління визначається як діяльність суб'єкта управління щодо цілеспрямованого, організуючого впливу на об'єкт управління, що здійснюється з метою приведення останнього у бажаний для суб'єкта стан [1]. Зміна стану об'єкта управління є ключовою метою діяльності керівництва підприємства та потребує зміни як фізичної (матеріальної) оболонки підприємства, так і нематеріальних, або інтелектуальних, його складових. Я. Хайло використовує поняття технологія управління, під якою розуміє сукупність структурованих процесів управління, що утворюють взаємопов'язані процедури спрямовані на виконання певних функцій управління з використанням організаційно-економічного й ресурсного комплексів підприємства [2, с. 133].

Ресурсний комплекс підприємства представляє собою сукупність матеріальних і нематеріальних складових підприємства. Серед матеріальних складових прийнято виділяти матеріально-технічні, матеріально-сировинні та фінансові ресурси. Нематеріальні ресурси є складовою системи ресурсного забезпечення діяльності підприємства та відрізняються від інших видів ресурсів відсутністю матеріально-речової форми [3-5]. З іншого боку, технологія управління передбачає наявність організаційно-економічного комплексу, тобто сукупності організаційних та економічних передумов для діяльності підприємства. Саме цій складовій технології управління підприємства і буде приділено основну увагу у нашому дослідженні.

Якщо говорити про економічні передумови діяльності, то слід звернутись до основ економічної теорії, а саме до праць А. Сміта, який розглядає будь-який економічний суб'єкт (людину, підприємство, країну) з погляду наявності в них інтересів, потреб та спонукальних мотивів. Саме наявність інтересів та потреб, в тому числі щодо збільшення доходу, обумовлює формування мотивів та стимулів для досягнення цих інтересів та задоволення потреб. Особистий інтерес є основою мотивації будь-якої економічної діяльності, а матеріальним носієм або уречевленням такого інтересу зазвичай є грошовий дохід [6-8].

Отже, економічні елементи технології управління будуються на дослідженні інтересів та потреб об'єкту управління, які зазвичай полягають у бажанні задовольнити свої первинні та вторинні потреби завдяки отриманню додаткового грошового потоку. Створення відповідних

умов для задоволення об'єктом управління своїх потреб та інтересів формує систему мотивації та стимулювання. Якщо говорити безпосередньо про мікроекономічний рівень, тобто рівень підприємства, то економічні елементи технології управління передбачають розробку системи внутрішньої та зовнішньої мотивації персоналу підприємства до виконання ним певних завдань та досягнення економічних цілей підприємства (підприємця), які також полягають у задоволенні потреб та інтересів підприємця і матеріалізуються в отриманні додаткового доходу/прибутку.

Внутрішня мотивація персоналу підприємства полягає, крім отримання заробітної плати, ще й у бажанні реалізовувати свої внутрішні потреби до вдосконалення, саморозвитку, отримання визнання соціальної значущості та інших. Однак частіш за все внутрішньої мотивації для формування економічної складової управління недостатньо, оскільки людина за своєю природою схильна крім бажання покращувати своє матеріальне та інтелектуальне становище ще й до саморуйнації або бажання нічого не робити та припинити будь-які дії, які не є вкрай необхідними для неї у конкретний момент часу. Все це обумовлює необхідність формування зовнішньої мотивації, тобто системи економічного стимулювання персоналу до виконання ним своїх обов'язків, завдяки чому вдасться досягти цілей підприємства.

Отже, економічна складова управління потребує розгляду системи інтересів та потреб всіх стейкхолдерів підприємства, насамперед безпосередньо підприємця та найманого персоналу, до якого частіш за все належить і менеджмент підприємства. На основі вивчення інтересів та потреб формується система внутрішньої та зовнішньої мотивації об'єктів управління, а також система стимулювання персоналу підприємства до досягнення цілей/ потреб підприємця/підприємства.

Розглянувши економічні складові управління, перейдемо до організаційних складових. Ще на початку минулого століття О. Богданов одним з перших виділив організацію як важливий напрям діяльності з управління. «Організація» (перекл. з лат.) – це надання чіткого вигляду певному явищу. Організація, як функції управління, представляє собою систему впорядкування сукупності дій у процесі створення взаємозв'язків між частинами цілісної системи [9, с. 62].

І. Гонтарева під організацією розуміє забезпечення цілеспрямованої, погодженої взаємодії елементів системи під час функціонування цієї системи [10, с. 217]. С. Мочерний в економічній енциклопедії визначає необхідність організації притаманною внутрішньою структурованістю системи, а також такими властивостями елементів системи, як їх адаптивність та можливість опору до поєднання [11, с. 644-646]. Тобто будь-яка система, що складається за багатьох елементів, є з одного боку залежною від всіх елементів системи, а з іншого – кожен елемент системи залежить від організації взаємодії між ними і результату їх сумісної діяльності, тобто результату системи.

Отже, організаційні складові управління підприємством полягають у впорядкуванні взаємовідносин та позиціонуванні всіх елементів та функцій підприємства так, щоб отримана внутрішня структурованість підприємства дозволила втілити ті економічні елементи управління, про які було сказано раніше, а саме отримання додаткового доходу та задоволення інших потреб і інтересів суб'єкта та об'єктів управління.

Розглянувши сутнісні особливості економічних та організаційних складових управління підприємством, перейдемо до розгляду сутності організаційно-економічного механізму управління підприємством.

Зрозуміло, що термін «механізм» є запозиченим економістами з фізики, де під ним розуміється система певних ланок, елементів, що приводять у рух машини і пристрої [12, с. 146-147]. Під «механізмом» загалом розуміється певна система, простір, спосіб, що визначає порядок будь-якої діяльності [13, с. 146-147]. Л. Гурвиц, Р. Майєрс, Е. Маскін у 2007 році за видатний вклад у теорію економічних механізмів отримали Нобелівську премію з економіки, що значно збільшило число прихильників використання теорії механізмів серед вчених-економістів. Розглянемо підходи до визначення сутності механізму в економіці, які для більшої наочності зведено у таблицю 1.

Серед визначень механізму управління, зведених у таблицю 1, можна виділити кілька, що фокусують увагу на його представленні як системи, сукупності способів, методів та форм впливу суб'єкта на об'єкт управління. На нашу думку, саме ці визначення, а саме надані В. Пономаренко,

О. Ястремською, В. Луцковською, Г. Одинцовою та В. Харченко, відображають сутність механізму управління, як певним способом сформованої системи досягнення певних результатів, що передбачає структурування процесу впливу суб'єкта управління на об'єкт.

Таблиця 1

Існуючі підходи до визначення сутності механізму управління

Автор	Визначення
С. Мочерний [11]	Механізм управління – свідомий, організований, цілеспрямований та активний вплив різних суб'єктів управління на процес розвитку та функціонування суспільного способу виробництва, окремих його ланок
В. Андрійчук [14, с. 10]	Механізм управління – спосіб організації управління підприємством, відповідний певній організаційно-правовій формі з притаманними йому формами, інструментами та засобами
В. Пономаренко, О. Ястремська, В. Луцковський [15]	Механізм управління – сукупність форм, структур, методів та засобів управління, які об'єднані єдністю мети, за допомогою яких здійснюється узгодження суспільних, групових і особистих інтересів, забезпечується функціонування і розвиток підприємства як соціально-економічної системи
В. Герцик [16, с. 22-23]	Механізм управління – система елементів управління, до яких належать цілі, функції, методи, структури, суб'єкти управління, та об'єктів управління, в якій в результаті впливу елементів управління змінюється стан об'єктів управління
Г. Одинцова [17, с. 48]	Механізм управління – сукупність способів, форм і методів впливу суб'єкта управління на об'єкт управління з метою досягнення поставлених цілей
О. Сватюк [18, с. 236]	Механізм управління – інтегрована система, яка включає мету, функції, завдання й методи управління, за допомогою яких забезпечується досягнення кінцевих цілей (результат)
В. Харченко [19, с. 98]	Механізм управління – система методів (способів і прийомів) і моделей, які забезпечують високу ефективність бізнес-процесів
О. Раєвнева [20, с. 225]	Механізм управління – найбільш активна частина системи управління, яка здатна забезпечити цілеспрямований розвиток підприємства, сукупність засобів управління (інструменти і важелі процесу розвитку), організаційних і економічних методів управління (способи, прийоми і технології щодо засобів управління)
І. Філіпішин [21, с. 222]	Механізм управління – те, що призводить у дію систему управління та реалізує способи взаємодії суб'єктів у внутрішньому й зовнішньому середовищі підприємства

Джерело: складено автором за матеріалами [11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21]

На основі систематизації існуючих визначень під механізмом управління пропонується вважати певним способом сформовану сукупність методів (способів, прийомів), форм впливу суб'єкта управління на об'єкт з метою досягнення цілей управління.

Перейдемо до розгляду сутності організаційно-економічного механізму управління діяльністю підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Існуючі підходи до визначення сутності організаційно-економічного механізму управління

Автор	Визначення
І. Крюкова [22, с. 106]	Економічний механізм – сукупність елементів впливу на матеріальні інтереси господарюючих суб'єктів народного господарства, основними з яких є: ціноутворення, планування, система оплати праці, фінансово-кредитний механізм, податкові платежі, економічне стимулювання і економічні санкції, комерційний розрахунок та система економічних нормативів

Б. Поліщук [23, с. 28]	Організаційний механізм – організаційні форми виробництва, праці та управління, такі як організаційні структури та функції управління, система нормування та планування, співвідношення централізації і децентралізації менеджменту тощо
А. Калина [26, с. 146]	Організаційний механізм – обґрунтована певним чином послідовність управлінських дій, а також методів по реалізації функції і принципів управління
С. Капталан, О. Літвінов [31]	Організаційний механізм – сукупність управлінських дій, які спрямовані на організацію взаємодії між внутрішніми елементами в середині системи із врахуванням впливу зовнішнього середовища
Л. Варава [28, с. 97-98]	Організаційно-економічний механізм – сукупність засобів та методів створення системи цілісного управління розвитком та результатами підприємства
І. Крюкова [22, с. 8]	Організаційно-економічний механізм – комплекс організаційних і економічних заходів зовнішньої та внутрішньої дії, які в процесі взаємодії і взаємозв'язку здійснюють активний вплив на економічний інтерес та ефективність виробництва суб'єктів господарської діяльності
К. Лебедев [25, с. 19]	Організаційно-економічний механізм – система управління, що включає сукупність взаємопов'язаних економічних і організаційно-правових методів за допомогою яких підприємство планує, організує й ефективно реалізує свою діяльність
О. Паламарчук [27]	Організаційно-економічний механізм – сукупність організаційних і економічних важелів, які чинять вплив на економічні й організаційні параметри системи управління підприємством, що сприяє формуванню конкурентних переваг та посиленню організаційно-економічного потенціалу й ефективності діяльності
Н. Мазур [24, с. 16]	Організаційно-економічний механізм – комплекс методів, засобів, прийомів, які слугують інструментом реалізації управлінської діяльності, є взаємоузгодженими та взаємопов'язаними між собою та спрямовані на координацію діяльності усіх функціональних підрозділів підприємства і допомагають забезпечити прийнятний рівень його ефективності
С. Капталан, О. Літвінов [30, с. 44]	Організаційно-економічний механізм – сукупність управлінських дій спрямованих на організацію взаємодії між елементами системи з метою досягнення їх економічних інтересів із врахуванням особливостей зовнішнього та внутрішнього середовища

Джерело: складено автором за матеріалами [22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31]

Якщо у визначеннях економічного механізму повинен бути наголос на врахування економічних інтересів та потреб суб'єкту та об'єктів управління, то організаційний механізм робить наголос на певним способом структуровані організаційні форми та методи впливу суб'єкта на об'єкт управління.

Серед визначень організаційно-економічного механізму (див. табл. 2) авторами сфокусовано увагу на об'єднанні, організації взаємодії підсистем підприємства та спрямованості на досягнення економічних інтересів. Саме це об'єднання і обумовлює запропоноване формулювання визначення сутності організаційно-економічного механізму як системи управлінських дій, методів (способів, прийомів), форм впливу суб'єкта управління на об'єкт з метою задоволення економічних потреб та інтересів як суб'єктів, так і об'єктів управління.

Висновки. Проведене дослідження свідчить про існування розбіжностей у розумінні сутності механізмів в економіці, зокрема економічних, організаційних та організаційно-економічних механізмів. Було розглянуто сутнісне наповнення кожного з видів механізмів та сформульовано відмінності між ними.

Так, у визначеннях економічного механізму повинен бути наголос на врахування

економічних інтересів та потреб об'єктів та суб'єкту управління, а саме персоналу, в тому числі управлінського, та підприємця-власника. Цими інтересами-потребами зазвичай є бажання отримання доходу/прибутку, а також досягнення інших цілей та задоволення потреб.

При визначенні сутності організаційного механізму слід приділяти увагу структуризації форм та методів впливу суб'єкта на об'єкт управління. Необхідно включати розгляд проблематики способів, прийомів взаємодії між окремими працівниками та підрозділами підприємства.

Запропоноване визначення організаційно-економічного механізму дозволило об'єднати дві окремі складові (організаційну та економічну) механізму управління в одне цілісне визначення. Під організаційно-економічним механізмом управління підприємством запропоновано розуміти систему управлінських дій, методів (способів, прийомів), форм впливу суб'єкта управління на об'єкт з метою задоволення економічних потреб та інтересів як суб'єктів, так і об'єктів управління.

Список літератури

1. Літвінов О. С. Управління закладами охорони здоров'я в умовах конкурентного середовища. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5418> (дата звернення 07.05.2022).
2. Хайло Я. М. Методологічні аспекти управління підприємством. In: The XIV International Science Conference «Theoretical foundations in practice and science», December 21–24, 2021, Bilbao, Spain. 612 p.
3. Літвінов О. С. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, оцінка, розвиток : монографія. Одеса : Астропринт, 2019. 392 с.
4. Літвінов О. С. Знос та відтворення нематеріальних ресурсів підприємства. *Економіст*. 2015. № 2 (340). С. 51-54.
5. Літвінов О. С. Визначення сутності інтелектуального капіталу. *Modern Economics*. 2018. № 11. С. 98-104. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/determination-of-the-essence-of-intellectual-capital/> (дата звернення 07.05.2022).
6. Ушкаренко Ю. В., Чмут А. В., Синякова К. М. Креативна економіка: сутність поняття та значення для України в умовах європейської інтеграції. *Економіка та суспільство*. 2018. № 18. С. 67-72. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/10.pdf (дата звернення 10.05.2022).
7. Кизима Т. О. Поведінкові фінанси у концепціях класичної та інституціональної теорій. *Світ фінансів*. 2013. Вип. 3. С. 7–18.
8. Літвінов О. С. Фактори енергоємності продукції промислового підприємства: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2006. 242 с.
9. Капталан С. М., Літвінов О. С. Визначення сутності та складових організаційно-економічного механізму управління підприємством в умовах інноваційного розвитку. *Управління розвитком*. 2016. № 3 (185). С. 59-65.
10. Гонtareва І. В. Функціональна організованість як фактор оцінки системної ефективності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 683. С. 216–223.
11. Економічна енциклопедія: у 3 т. / Відп. ред. С. В. Мочерний. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. Т. 2. 848 с.
12. Залознова Ю. С., Трушкіна Н. В., Ринкевич Н. С. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління розвитком організаційної культури підприємств. *Економічний простір*. 2019. №149. С. 65-75.
13. Капталан С. М., Літвінов О. С. Сутність та види механізмів в економіці. *Східна Європа : економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 6 (11). С. 142-145. URL : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/30.pdf (дата звернення 07.05.2022).
14. Андрійчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства. *Економіка АПК*. 2013. №1. С. 3–15.
15. Герцик В. А. Ієрархічна структура організаційно-економічного механізму управління розподілом підприємства. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 172. С. 22-24.
16. Пономаренко В. С., Ястремская Е. Н., Луцковский В. М. Механизм управления предприятием: стратегический аспект. Монография. Харьков: Изд. ХГЭУ, 2002. 252 с.
17. Одинцова Г. С. Механизм управления предприятием: понятие и содержание.

Економіка розвитку. 2005. № 4 (36). С. 48-50.

18. Сватюк О. Р. Основні елементи організаційного та економічного механізму корпоративного управління акціонерними товариствами. *Економіка і організація управління*. 2014. № 3(19)–4(20). С. 234-242.

19. Харченко В. А. Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2014. № 4(68). С. 97-104.

20. Раєвцева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2006. 496 с.

21. Филипишин І. В. Механізм управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2011. № 4. С. 220-227.

22. Крюкова І. О. Організаційно-економічний механізм розвитку аграрних формувань. *Аграрний вісник Причорномор'я, Економічні науки*. 2010. №. 53. С. 105-109.

23. Погрішук Б. В. Організаційно-економічні засади ефективного функціонування зернопродуктового підкомплексу: монографія. Тернопіль: «Джура», 2009. 370 с.

24. Мазур Н. А. Організаційно-економічні засади формування економічного потенціалу підприємств продовольчого підкомплексу подільського регіону: автореф. дис. на здобуття ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Луганськ, 2012. 44 с.

25. Лебедев К. А. Организационно-экономический механизм развития зернопродуктового подкомплекса: теория, методология, практика: [монография]. К.: ННЦ «Ин-т аграрной экономики», 2009. 272с.

26. Калина А. В. Організаційно-економічний механізм стимулювання праці як чинник гідної праці. Соціально-трудові відносини: теорія і практика : зб. наук. пр. Київ : КНЕУ, 2015. Вип. 2. С. 144–148.

27. Паламарчук О. М. Сутність та формування організаційно- економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економічний вісник університету*. 2011. Вип. 17/2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Palamarchuk.pdf> (дата звернення 07.05.2022).

28. Варава Л. М., Арутюнян А. Р., Варава А. А. Організаційно-економічні підходи до управління конкурентоспроможністю промислового підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2015. №3. С. 96-100.

29. Капталан С. М., Літвінов О. С. Складові організаційно-економічного механізму управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. № 3 (18), Т. 1. С. 41-45.

30. Капталан С. М., Літвінов О. С. Організаційно-економічні складові механізму управління підприємством в умовах інноваційного розвитку. *Financial-economic and innovative support of entrepreneurship development in the spheres of economy, tourism and hotel-restaurant business : collective monograph / Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Yatsenko V. M.* Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2017. P. 318-327.

References

1. Litvinov, O. S. (2015). Managing healthcare facilities in a competitive environment. *Efektivna ekonomika*. 2. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5418> [In Ukrainian].

2. Khaylo, Ya. M., Хайло Я. М. Metodolohichni aspekty upravlinnya pidpryyemstvom. In: The XIV International Science Conference «Theoretical foundations in practice and science», December 21–24, 2021, Bilbao, Spain. 612 p. [In Ukrainian]

3. Litvinov, O. S. (2019). Intelektual'nyj kapital pidpryyemstva: sutnistj, ocinka, rozvytok, Odesa : Astroprynt, 392. [in Ukrainian].

4. Litvinov, O. S. (2015). Depreciation and reproduction of intangible resources of the enterprise. *Ekonomist*. 2 (340). 51-54. [In Ukrainian].

5. Litvinov, O. (2018). The concept of intellectual capital. *Modern Economics*, 11, 98-104. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-16). [In Ukrainian].

6. Ushkarenko, Yu. V. & Chmut, A. V. & Syniakova, K. M. (2018). Creative economy: the essence of the concept and significance for Ukraine in the context of European integration. *Ekonomika ta suspil'stvo*. 18., 67-72. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/10.pdf. [In Ukrainian].

7. Kizima, T. O. (2013). Behavioral finance in the concepts of classical and institutional

theories. *Svit finansiv*. 3. 7–18. [In Ukrainian].

8. Litvinov, O. S. (2006). *Faktory enerhoiemnosti produktsii promyslovoho pidpriemstva: monohrafiia*. Odesa: ONEU, 242 p. [In Ukrainian].

9. Kaptalan, S. M. & Litvinov, O. S. (2016). Defining the essence and components of the organizational and economic mechanism of enterprise management in terms of innovative development. *Upravlinnia rozvytkom*, 3 (185), 59-65. [In Ukrainian].

10. Gontareva, I. V. (2010). Functional organization as a factor in assessing the system efficiency of the enterprise. *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnikha»*. 683 : 216–223. [In Ukrainian].

11. *Ekonomichna entsyklopediia: u 3 t. / Vidp. red. Mochernyj. S. V. K.: Vydavnychyj tsentr «Akademiia»*, 2. 848 p. [In Ukrainian].

12. Zaloznova, Yu. S. & Trushkina, N. V. & Rynkevich, N. S. (2019). Improving the organizational and economic mechanism for managing the development of organizational culture of enterprises. *Ekonomichnyj prostir*. 149. 65-75. [In Ukrainian].

13. Kaptalan, S. M. & Litvinov, O. S. (2017). The essence and types of mechanisms in economics. *Skhidna Yevropa : ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 6 (11). 142-145. Retrieved from http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/30.pdf. [In Ukrainian].

14. Andriychuk, V. G. (2013). Agro-industrial formations of a new type in the context of the strategy of development of domestic agriculture. *Ekonomika APK*. 1. 3–15. [In Ukrainian].

15. Hercik, V. A. (2009). Hierarchical structure of organizational and economic mechanism of enterprise distribution management. *Culture of the peoples of the Black Sea region*. 172. 22-24. [In Ukrainian].

16. Ponomarenko, V. S., Yastremskaia & E. N., Lutskovskyj V. M. (2002). *Mekhanyzm upravleniya predpriatyem: stratehycheskyj aspekt*. Monohrafiia. Khar'kov: Yzd. KhHEU. [In Ukrainian].

17. Odintsova, G. S. (2005). Enterprise management mechanism: concept and content. *Ekonomika rozvytku*. 4 (36). 48-50. [In Ukrainian].

18. Svatyuk, O. R. (2014). The main elements of the organizational and economic mechanism of corporate governance of joint stock companies. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 3(19)–4(20). 234-242. [In Ukrainian].

19. Kharchenko, V. A. (2014). The mechanism of formation of the system of strategic management of industrial enterprise development. *Ekonomika promyslovosti*. 4(68). 97-104. [In Ukrainian].

20. Raievnjeva, O. V. (2006). *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli: monohrafiia*. Khar'kov: INZhEK, 496 p. [In Ukrainian].

21. Filipishin, I. V. (2011). The mechanism of management of development of the industrial enterprise. *Ekonomika promyslovosti*. 4. 220-227. [In Ukrainian].

22. Kryukova, I. O. (2010). Organizational and economic mechanism of development of agrarian formations. *Ahrarnyj visnyk Prychornomor'ia, Ekonomichni nauky*. 53. 105-109. [In Ukrainian].

23. Pogrishchuk, B. V. (2009). *Orhanizatsijno-ekonomichni zasady efektyvnoho funktsionuvannia zernoproduktovoho pidkompleksu: [monohrafiia]*. Ternopil': «Dzhura», 370 p. [In Ukrainian].

24. Mazur, N. A. (2012). *Organizational and economic principles of formation of economic potential of enterprises of food subcomplex of Podolsk region (Dr. econ. Science Thesis). Economics and management of enterprises (by type of economic activity)*. Lugansk: 44 p. [In Ukrainian].

25. Lebedev, K. A. (2009). *Orhanyzatsyonno-ekonomycheskyj mekhanizm razvytyia zernoproduktovoho podkompleksa: teoriia, metodolohiia, praktyka: [monohrafiia]*. K.: NNTs «Yn-t ahrarnoj ekonomyky», 272 p. [In Ukrainian].

26. Kalyna, A. V. (2015). Organizational and economic mechanism of labor incentives as a factor of decent work. *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriia i praktyka : zb. nauk. pr. Kyiv : KNEU*. 2. 144–148. [In Ukrainian].

27. Palamarchuk, O. M. (2011). The essence and formation of organizational and economic mechanism of enterprise competitiveness management [Electronic resource]. *Ekonomichnyj visnyk universytetu*. 17/2. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/portal/Palamarchuk.pdf>. [In Ukrainian].

28. Barava, L. M. & Harutyunyan, A. R. & Barava, A. A. (2015). Organizational and economic approaches to managing the competitiveness of industrial enterprises. *Ekonomichnyj visnyk*

Natsional'noho hirnychoho universytetu. 3. 96-100. [In Ukrainian].

29. Kaptalan, S. M. & Litvinov, O. S. (2017). Components of the organizational and economic mechanism of enterprise management. Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva. 3 (18), T. 1. 41-45. [In Ukrainian].

30. Kaptalan, S. M. & Litvinov, O. S. (2017). Organizational and economic components of the enterprise management mechanism in terms of innovative development. Financial-economic and innovative support of entrepreneurship development in the spheres of economy, tourism and hotel-restaurant business : collective monograph / Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Yatsenko V. M. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 318-327. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.05.2022

Прийнята до публікації 10.06.2022